

Marko Lukić
Lumar IG d. o. o., Maribor

Dom v konceptu trajnostnega bivanja postaja tudi stičišče različnih tehnologij

Poleg tega, da dom predstavlja prostor za preživljanje časa z družino in prijatelji, postaja tudi stičišče različnih tehnologij v konceptu trajnostnega bivanja. Zato v Lumarju pozornost intenzivno usmerjajo v razvoj in implementacijo rešitev za življenje brez emisij. A direktor Marko Lukić želi podjetje, ki je po splošnih merilih trajnostno naravnano, še bolj preobraziti – na način, da bo trajnostno na vseh možnih področjih, vendar bo obenem ohranilo dobičkonosnost. Želi biti zgled vzdržnega in dobičkonosnega poslovnega modela.

V družbi Lumar IG se ukvarjate s trajnostno montažno gradnjo tako individualnih kot večstanovanjskih objektov, tako poslovnih kot javnih objektov. Doslej ste zgradili prek 2.500 objektov po Evropi, kakšnega pa ste zgradili zase? Kaj je pomembno za vas, ko gre za domače in pa tudi poslovno okolje?

Kot lepo pravi slovenski pregovor, je tudi v mojem primeru »kovačeva kobilica bosak«. To pomeni, da še zmeraj prebivam v objektu, ki smo ga že leta 1995 dogradili z montažnimi elementi. A sem v procesu priprave novega doma, ki bo upošteval vidike trajnostnega bivanja in arhitekture, ki kar najmanj posega v prostor. Seveda mi je sedanji dom izjemno pomemben, vendar doma preživim zelo malo časa, zato ga tudi dojemam drugače kot večina, ki gradi hiše. V njem vidim predvsem zatočišče med različnimi zasebnimi ali službenimi potovanji, izleti v naravo ipd. Zame je pomembno, da mi domače ali poslovno okolje ponuja varnost, svetlobo, svež zrak, zvočno zaščito, torej primarno varno zavetje, obenem pa je pomembno, da so pri gradnji uporabljeni materiali, ki po eni strani najmanj obremenjujejo okolje ter po drugi strani omogočajo zdravo bivalno klimo in visoko udobje bivanja.

Epidemija je pokazala, kako bistvenega pomena so zdravi in udobni prostori, v katerih živimo in delamo. Ob razglasitvi epidemije leta 2020 ste najprej doživeli upad naročil, nato pa ste dobili rekordna naročila. Kaj se je zgodilo?

Epidemija je – pa naj se sliši še tako kruto – veliko stvari postavila na svoje mesto. Včasih sem imel že občutek, da je vse, kar je pomembno v življenju, postavljeno na glavo. Zagotovo so ljudje sedaj, ko ne morejo toliko potovati in se družiti, naenkrat spoznali, da je dom osrednja točka njihovega življenja, ki mora omogočati sobivanje vseh članov družine dlje časa. Res je, ob začetku epidemije situacija ni bila videti nič kaj rožnata. Nismo namreč vedeli, kam se bo naš posel obrnil, ampak prav zaradi zavedanja ljudi o pomembnosti doma, kakovosti bivanja, tudi dela od doma in na drugi strani nizkih obrestnih mer, se veliko ljudi odloča, da bo svoja sredstva investiralo v kakovostno domovanje. Ta denar bi verjetno v časih pred epidemijo porabili za druge netrajne dobrine. Menim, da smo se ljudje malo ustavili in ugotovili, kaj je res pomembno.

Vizija vašega podjetja je na področju energetske učinkovitih rešitev bivanja postati ustvarjalec trendov na evropskem trgu. Kakšne trende pa napovedujete?

Trendi kažejo, da se vračamo nazaj k naravi, razvijajo se koncepti samozadostnosti na področju gradnje, oskrbe z energijo, pridelave hrane... Dom ni več le hiša, v kateri preživljamo čas z družino in prijatelji, ampak postaja stičišče različnih tehnologij v konceptu trajnostnega bivanja. Zato v Lumarju pozornost intenzivno usmerjamo v razvoj in implementacijo rešitev za življenje brez emisij. Razvili smo koncept Lumar Zero Emission Living® in večino rešitev predstavljamo na vzorčni hiši Lumar Primus-R 150 iEDITION v Dragomlju. S fotovoltaičnimi paneli na nadstrešku za avtomobile sami proizvajamo električno energijo za delovanje hiše in polnjenje avtomobila, ob tem imajo paneli tudi funkcijo strehe. Na vzorčno hišo smo vgradili zeleno streho, s katero vračamo naravi zelene površine, ki so bile odvzete z gradnjo. Da z našim konceptom upoštevamo ključne kriterije trajnostne gradnje – ugodje bivanja, energetska učinkovitost in vplivi na okolje, potrjuje prejeti certifikat organizacije Active House iz Bruslja. Gre za prvo in edino stanovanjsko hišo z omenjenim certifikatom v Sloveniji.

Naslednji razvojni izziv pa je povezan s tem, kako hiše še bolj povezati z drugimi industrijami – z energetske in informacijske industrije ter intenzivno vključevati sodobne disruptivne tehnologije v proces trajnostne gradnje.

Kaj prinaša aktivno povezovanje z drugimi sektorji – z mobilnostjo, energijo, IKT? Je takšnega sodelovanja sicer dovolj v gospodarstvu, ali ga pogrešate?

Ja, bili smo pionir tovrstnih povezovanj zelenih tehnologij: pred leti z izdelovalci sončnih elektrarn, z BMW-jem in njihovo znamko BMW i na področju trajnostnega bivanja in mobilnosti, z multinacionalno Saint-Gobain pri razvoju prve hiše MultiComfort, s podjetji na področju pametnih domov, sodelovali smo z Univerzo Princeton z našim certificiranim pasivnim sistemom na Beneškem arhitekturnem bienalu leta 2014 in kasneje s predstavitvijo v Južni Koreji, pasivno gradnjo smo predstavili tudi študentom arhitekture na Univerzi Harvard. Sodelovanje je še posebej pomembno v pionirski fazi, da se ustvarijo pilotni

Ob začetku epidemije situacija ni bila videti nič kaj rožnata. Ampak zaradi zavedanja ljudi o pomembnosti doma se veliko ljudi odloča, da bo svoja sredstva že danes investiralo v kakovostno domovanje.

Da z našim konceptom upoštevamo ključne kriterije trajnostne gradnje – ugodje bivanja, energetska učinkovitost in vplivi na okolje, potrjuje prejeti certifikat organizacije Active House iz Bruslja.

Kupci si lahko v prihodnje obetamo intuitivne, potrošniku prijazne pametne domove. Razvoj vključuje tehnologijo na eni ter ekologijo na drugi strani.

Tako kot je tehnologija v zgodovini prinašala spremembe, bo tudi tokrat morala zagotoviti prehod v nizkoogljično družbo.

Menim, da bi moral imeti vsak izdelek že danes v svoji ceni vključeno okoljsko komponento. Tako kot ni zastoj kosila, tudi pri izdelkih velja, da bo treba vse stroške njihove izdelave enkrat plačati.

Od novosti vedno pričakujemo, da bodo že v prvem trenutku boljše kot obstoječe rešitve. To pa je nemogoče, saj gre za evolucijo. Novim tehnologijam je treba dati priložnost in v njih iskati potencial.

projekti, ki kažejo smer razvoja, dovolijo sanjati, tudi če v tistem trenutku še niso ekonomsko upravičeni. Predvsem gre za dvigovanje zavesti. V naslednji fazi postane izredno pomembno povezovanje in integriranje tehnologij, ko se začnejo njihovi učinki med seboj množiti in lahko postanejo tudi ekonomsko upravičeni. Tipični primer je povezava pasivne hiše, sončne elektrarne in električnega avtomobila. Če govorimo o integraciji digitalnih tehnologij v dom, je izredno pomembno, da to ni pametni dom sam zase, ampak je vključen v platformo, ki prek polnilne infrastrukture, shranjevalnikov energije, sončne elektrarne in predvsem nizke rabe energije za delovanje hiše omogoča ustvarjanje energetskih presežkov ter nato prek pametnih omrežij povezovanje v večje ekološke in predvsem ekonomsko vzdržne sisteme.

Vedno več vlagate v raziskave in razvoj, vključeni ste v različne razvojne programe, projekte in skupine. Kaj si obetate kot podjetje od raziskav v prihodnjih letih? Kaj pa lahko pričakujemo potrošniki inovativnega?

Seveda vse, kar razvijamo, ne bo nujno ugledalo luči sveta. Nam pa takšni projekti omogočajo, da poskusimo razvijati stvari, ki si jih drugače ne bi upali, ali se jih ne bi bili zmožni lotiti. Kupci si lahko v prihodnje obetamo intuitivne, potrošniku prijazne pametne domove. Torej hiše, kjer bo vgrajene veliko pametne tehnologije, ki pa bo uporabniku tako prijazna, da se je sploh ne bo zavedal oz. ne bo občutil njenega delovanja. Razvoj vključuje dvoje – tehnologijo na eni ter ekologijo na drugi strani. Pomembno je, s katerimi materiali gradimo in kakšen vpliv imajo na okolje, zdravje ter udobje bivanja. Ob tem je bistveno, kako vse to ponuditi na trgu za sprejemljivo ceno. Torej, da ne gre za elitistični izdelek, ampak za produkt – hišo, ki je dosegljiva običajnemu uporabniku. Samo če postane tehnologija zaradi ekonomije obsega, povezovanja in integracije cenovno in širše dostopna, ima prave učinke, tudi ekološke. Tako kot je tehnolo-

gija v zgodovini prinašala spremembe, bo tudi tokrat morala zagotoviti prehod v nizkoogljično družbo.

Koncept Lumar Zero Emission Living® predstavlja vaš pogled na bivanje prihodnosti brez emisij. Kako gledate na boj proti podnebnim spremembam globalno in kako na ravni posameznika?

Kot nekdo, ki je velik del svojega otroštva in življenja preživel v naravi, opazim spremembe v naravi. Zato sem si že na začetku poslovne poti zadal cilj, da bo imelo moje početje kar najmanjši vpliv na okolje. Tudi zato smo v Lumarju pionirji nizkoenergijske in zelene gradnje. Vesel sem, da smo doprinesli k preboju v gradbeništvu, kjer so premiki še posebej težki. Zato izrazito podpiram boj proti podnebnim spremembam. Menim, da bi moral imeti vsak izdelek že danes v svoji ceni vključeno okoljsko komponento. Tako kot ni zastoj kosila, tudi pri izdelkih velja, da bo treba vse stroške njihove izdelave enkrat plačati.

Dejstvo pa je, da tako kot vsaka sprememba tudi ta zagotovo ne bo prišla od zgoraj navzdol. Ne bo prišla od vodilnih politikov, skoraj zagotovo ne bo prišla od glavnine gospodarstva, ampak bodo spremembo povzročili potrošniki s svojimi nakupnimi odločitvami in prodorni posamezniki. Torej, »ne sprašuj, kaj lahko naredi planet zate, ampak kaj lahko ti narediš za planet«.

Kakšen je odnos kupcev doma in v tujini v povezavi z »zelenimi« trendi? Smo se pripravljani čemu odreči?

Mislím, da se svet zelo hitro preobraža. Predvsem mlajši potrošniki so izrazito ozaveščeni in tudi neizprosni. Je pa svet močno polariziran, imamo dva ekstrema: na eni strani so ljudje, ki zanikajo kakršnekoli podnebne spremembe in se niso v resnici pripravljani odreči ničemur, na drugi strani pa so tisti, ki zavračajo potrošniško družbo ... Vse to pred nas postavlja velike izzive. Te lahko podjetniki na eni strani vidimo kot priložnost in na drugi strani kot poslanstvo, da delamo na način, da prisluhnemo tem, ki jim je za planet mar. Opažamo, da so naši kupci, verjetno predvsem zaradi našega pozicioniranja, izrazito naklonjeni zelenim trendom in prek teh kupcev smo v preteklosti uspeli ozaveščati širšo javnost o kakovostni trajnostni gradnji. Predstavili smo pilotne projekte, ki pa so nato v desetih letih postali del naše standardne tehnologije, na kar smo izrazito ponosni.

Morebiti vprašanje, ali se je potrebno nečemu odreči, da bi pustili svet lepši, sploh ni ustrezno. Danes je tehnološki razvoj tako hiter, da se ni treba odreči ničemur v materialnem smislu, odreči se moramo zgolj starim prepričanjem. Ta so največja cokla razvoju in napredku. Od novosti vedno pričakujemo, da bodo že v prvem trenutku boljše kot obstoječe rešitve. To pa je nemogoče, saj gre za evolucijo. Novim tehnologijam je treba dati priložnost in v njih iskati potencial. Z omenjenim problemom smo se v Lumarju soočali, ko smo pred več kot desetletjem začeli z uvajanjem pasivne tehnologije in pasivne gradnje v Sloveniji. Takrat smo bili deležni tudi posmehovanja kolegov iz panoge, danes pa je pasivna gradnja standardni način gradnje.

Kako pa gledate vi osebno na tradicijo na eni ter tehnologije prihodnosti na drugi strani, seveda v povezavi z gradbeništvom? Katero mesto na svetu je v arhitekturnem smislu lahko zgled prijaznega združevanja starega in novega?

Gradbeništvo je ena od najbolj nazadnjaških panog. Industrializacija se je v glavnem ni dotaknila, digitalizacija še manj. Zato menim, da ima gradbeništvo z integracijo novih tehnologij izjemno veliko potenciala. Vse manj je usposobljene in pripravljene delovne sile za delo na gradbiščih, saj gre tukaj za izredno težko delo in mladi danes veliko lažje zaslužijo denar v drugih panogah, zato so nove tehnologije v gradbeništvu nekaj nujnega.

Odnos do združevanje starega in novega v arhitekturi in urejanju prostora je odraz kulture naroda, njene prostorske politike in gledanja na stvari nasploh. Določene kulture so bolj usmerjene v prihodnost, določene se raje ukvarjajo s preteklostjo. Nacija, ki k združevanju starega in novega pristopa zelo pragmatično in inovativno, so Nizozemci. Izpostavil bi Amsterdam. Mojstrsko pristopajo k združevanju tipologij in arhitekture iz različnih časovnih obdobjih. So vsekakor pionirji na področju prostorske politike in v tem tudi eksperimentirajo. Določeni poizkusi se obdržijo, drugi propadejo.

V tujini ste prisotni predvsem v Avstriji, Nemčiji ter Italiji. Ali načrtujete širitev prodaje po svetu oziroma odpiranje podjetij v tujini?

Pravzaprav ne. Iz Nemčije, Italije in Švice smo se umaknili in smo prisotni predvsem v Sloveniji in Avstriji, delno bomo v prihodnje tudi na Bavarskem. Odločitev smo sprejeli iz preprostega razloga. V skladu z našo trajnostno poslovno strategijo ocenjujemo, da je neekološko, netrajnostno in do ljudi neprijazno, če so gradbišča od našega sedeža oddaljena več kot 5 ali 6 ur vožnje. To je skrajna razdalja. Vemo, da se to v tem trenutku sliši nekoliko neambiciozno ali utopično, vendar verjamem, da bodo skozi trajnostno poslovno transformacijo podjetja vse bolj delovala lokalno. Nedvomno ni trajnostno voziti ekološke hiše s štirimi ali petimi vlačilci 1.500 km daleč.

Zato smo tudi na tem področju neke vrste pionir in skušamo delovati na bližnjih trgih. Ko pa govorimo o širjenju po svetu, je bilo že več razgovorov o prodaji znanja, torej našega »know-how-a«. To je naša možnost, da ne prodajamo fizičnega dela in sten, ampak da nekemu v oddaljenih krajih vzpostavimo tehnologijo in tudi s tem prispevamo k čistejšemu okolju.

Za svoje rešitve ste prejeli že kar nekaj nagrad, kaj pa vam pomeni Nagrada GZS?

Nagrada GZS je zagotovo v mojem dojemanju najvišja nagrada, kar sem jih do sedaj prejel. Zaradi velikega števila renomiranih prejemnikov do sedaj in dejstva, da GZS združuje veliko število poslovnih subjektov, ima zagotovo izredno visoko mesto in spada med najvišja priznanja, ki jih lahko nekdo, ki deluje v gospodarstvu, dobi. Tako da sem na to nagrado izjemno ponosen, tudi zaradi našega kolektiva.

Česa doslej na vaši osebni in poslovni poti še niste uspeli doseči, pa bi si tega zelo želeli v prihodnosti?

Lumar IG je danes po splošnih merilih trajnostno naravnano podjetje, vendar pa so moja osebna merila višja. Zato si želim v prihodnosti preobraziti podjetje na način, da bo trajnostno na vseh možnih področjih – od materialov, do ljudi, do planeta – in bo istočasno še vedno dobičkonosno. Želim biti zgled vzdržnega in dobičkonosnega poslovnega modela. ^{gg}

V skladu z našo trajnostno poslovno strategijo ocenjujemo, da je neekološko, netrajnostno in do ljudi neprijazno, če so gradbišča od našega sedeža oddaljena več kot 5 ali 6 ur vožnje.

Sveži podatki za leto 2020:

Skupni prihodki (čisti prihodki od prodaje): 19.132.069 EUR

Dobiček pred obdavčitvijo: 1.743.601 EUR

Število zaposlenih: 78

Dodana vrednost na zaposlenega: 61.125 EUR

Utemeljitev:

Lumar IG je družinsko podjetje, vodilni slovenski proizvajalec skoraj-nič-energijskih montažnih objektov, ki s svojo razvojno naravnostjo, inovativnimi in okolju prijaznimi rešitvami ustvarja trende na področju montažne gradnje tako v Sloveniji kot v tujini.

V skoraj tridesetih letih delovanja so zgradili več kot 2.450 objektov po Evropi, največ v Sloveniji, Nemčiji, Italiji in Avstriji. Z visoko kakovostjo in nadstandardno ponudbo objektov, ki jih odlikuje vrhunski dizajn in najsodobnejša tehnologija, dosegajo višje cene od konkurence. To potrjuje tudi kar 24-odstotna rast dobička in 16-odstotna rast čistih prihodkov v zadnjih treh letih. Rast so ustvarili tudi v letu 2020. Inovativnost in razvoj dosegajo s svojo razvojno-raziskovalno skupino trinajstih raziskovalcev in petih tehnikov, družba sodeluje tudi v različnih razvojnih programih, projektih in strokovnih skupinah. S proizvodi, ki jih prodajajo pod lastno blagovno znamko in imajo številne domače in mednarodne certifikate, so tudi prejemniki priznanih domačih in tujih nagrad.

Družba sledi filozofiji trajnostne in okolju prijazne gradnje. Vgrajujejo le materiale, ki v svoji življenjski dobi najmanj obremenjujejo okolje, uporabljajo tehnologije, ki potrebujejo najmanj energije za ogrevanje in vzpostavljajo takšno delovno okolje, ki že v procesu proizvodnje hiše zagotavlja odlične pogoje dela in minimalno obremenjevanje okolja. Poslovni model in proces, ki ga zasledujejo, naj bi zadovoljeval vse deležnike podjetja – od lastnikov do zaposlenih, poslovnih partnerjev, kupcev, mikro in makro okolja, v katerem delujejo in živijo. Izjemno družbeno odgovornost izkazujejo tudi z visokimi sponzorstvi in donacijami, saj so v zadnjih treh letih za podporo športa, izobraževanja in zdravstva namenili več kot 111.000 EUR.

Uspehi družbe so zagotovo rezultat razvojne in inovativne usmerjenosti direktorja Marka Lukića, ki s svojim zgledom, znanjem in pristopom oblikuje trajnostni razvoj podjetja Lumar in celotne panoge montažne gradnje v Sloveniji in tudi v tujini.